

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 16Co/115/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1307224409
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Roman Majerský
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1307224409.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Romana Majerského a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa a JUDr. Ivany Štíftovej, v spore žalobcu: OTP Banka Slovensko, a.s., Štúrova 5, Bratislava, IČO: 31 318 916, proti žalovaným: 1/ Slovenská republika, za ktorú koná Okresný úrad Bratislava, Tomášikova 46, Bratislava, X/ Š. V., N.. XX.X.XXXX, B. XXXX/XX, V., zastúpený advokátkou JUDr. Milotou Klemaničovou, Dr. Bokesa 17, Pezinok, o zaplatenie 853,08 eura s prísl., na odvolanie žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Pezinok č.k. 4C/293/2013-96, zo dňa 29.9.2016, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti mení tak, že žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 74,04 eura a žalovaný 2/ je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 779,04 eura, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobcovi nepriznáva proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne 853,08 eura, vo zvyšku žalobu zamietol a stranám sporu nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou 27.12.2007 Okresnému súdu Bratislava III domáhal proti právnenému predchodcovi žalovaných 1/ a 2/ Š.C. V. (N.. XX.X.XXXX) zaplatenia 27.262,85 Sk (904,96 eura), úroku z omeškania vo výške 14,75 % ročne zo sumy 14.700 Sk (487,95 eura) od 16.11.2007 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 14,75 % ročne zo sumy 11.000 Sk (365,13 eura) od 4.9.2007 do zaplatenia na tom skutkovom základe, že právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ neoprávnene realizoval výbery v hotovosti zo sporiaceho účtu Č.. XXXXXXXX/XXXX a to 16.7.2007 vo výške 31.700 Sk a 3.9.2007 vo výške 11.000 Sk, pričom účet bol na základe zmluvy o sporiacom účte pre fyzickú osobu - občan vedený pre žalovaného 2/. Žalobca vyzval právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ na vrátenie neoprávnene vyplatených prostriedkov v celkovej výške 42.700 Sk, avšak dlh splnil len čiastočne 15.11.2007 vo výške 17.000 Sk; ku dňu podania žaloby nevrátil sumu 25.700 Sk a okrem istiny si žalobca uplatnil aj úroky z omeškania podľa § 369 Obchodného zákonníka.

2. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozsudku (§ 393 ods. 2 C.s.p.), súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania zistil, že žalobca so žalovaným 2/ písomne uzavrel dňa 16.7.2007 zmluvu o sporiacom účte, ktorej predmetom bolo zriadenie a vedenie účtu č. 8956728/5200, v súlade s platnými predpismi a všeobecnými obchodnými podmienkami žalobcu. Ďalej na základe pokladničných dokladov žalobcu zo 16.7.2007 a 3.9.2007 ustálil, že žalobca z dotknutého účtu vydal v hotovosti právnenému predchodcovi žalovaných 1/ a 2/ Š. V. sumy 31.700 Sk a 11.000 Sk a ten ich prevzal. Listom z 18.10.2007 žalobca vyzval právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ na vrátenie sumy 42.700 Sk, ktorá mu bola

neoprávnene vyplatená z účtu žalovaného 2/. Poznamenal, že podľa pokladničných dokladov žalobcu z 15.11.2007 s poznámkou „čiasť vklad z pohľadávky“ právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ vložil na účet žalobcu sumu 17.000 Sk. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že podľa Osvedčenia o dedičstve č.k. 12D 1/2012-265, Dnot. 53/2012, zo dňa 13.8.2015, vydaného v dedičskej veci po poručiteľovi Š. V., N.. XX.X.XXXX, zomr. 19.12.2011, sú jeho právnymi nástupcami žalovaní 1/ a 2/ ako dedičia zo zákona v 1. dedičskej skupine; čistá hodnota dedičstva predstavovala sumu 125.095,59 eura a túto nadobudol žalovaný 2/ s povinnosťou výplaty spoludedičke sumy 10.000 eur.

3. Súd prvej inštancie ďalej ozrejmil právnu stránku vzniku bezdôvodného obohatenia, ktoré je konštruované ako záväzkový právny vzťah medzi tým, kto sa na úkor iného obohatil a tým, na úkor koho došlo k bezdôvodnému obohateniu. Objasnil, že bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov. Ďalej uviedol, že kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať tomu, na úkor koho sa získalo; musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Predpokladom zodpovednosti za získaný majetkový prospech, ktorý sa musí vydať, je objektívne vzniknutý stav obohatenia (presun majetkových hodnôt), ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva.

4. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca uniesol dôkazné bremeno tvrdenia existencie záväzkovo-právneho vzťahu medzi ním a právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/ z titulu bezdôvodného obohatenia; keďže žalovaní 1/ a 2/ nenamietali tvrdenie žalobcu, že finančné prostriedky v sume 42.000 Sk, ktoré bez právneho dôvodu prijal od žalobcu ich právny predchodca, žalobca vrátil na účet žalovaného 2/, pričom o túto sumu sa tak majetok žalobcu zmenšil. Skonštatoval, že je nesporné, že tento stav zaviniť aj sám žalobca neoprávneným poskytnutím peňažných prostriedkov z účtu tretej osoby, zhodou okolností žalovaného 2/, právnemu predchodcovi žalovaných 1/ a 2/, t.j. osobe, ktorá nebola ani majiteľom ani disponentom účtu, z ktorého prostriedky vyplatil. Uviedol, že zo strany žalobcu tak došlo k hrubému pochybeniu, nakoľko napriek zhode mena a priezviska bolo možné a aj potrebné osobu, ktorá o výbery požiadala, pomerne jednoducho identifikovať podľa čísla občianskeho preukazu a odlíšiť od osoby majiteľa účtu, z ktorého boli prostriedky požadované. Vzápätí s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 24.6. 2008, sp. zn. 33Odo/882/2006 a nález Ústavného súdu SR č.k. IV. ÚS 554/2012-35, zo dňa 26.4.2013, dodal, že zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je objektívneho charakteru a predpokladom jeho vzniku nie je protiprávny úkon obohateného ani jeho zavinenie, podstatné je iba to, že stav obohatenia vznikol. Na záver podotkol, že záväzok právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ na vydanie bezdôvodného obohatenia ku dňu jeho smrti 19.12.2011 vo výške 25.700 Sk (853,08 eura) prešiel jeho smrťou ako dlh na jeho dedičov - žalovaných 1/ a 2/.

5. Na uvedenom základe, konštatujúc, že žalovaní 1/ a 2/ v konaní netvrdili žiadne také skutkové a právne osobitosti prípadu, ktoré by odôvodňovali odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, súd prvej inštancie za použitia § 488, § 489, § 451 ods. 1, ods. 2, § 456 Občianskeho zákonníka, Čl. 2 ods. 1, ods. 2, ods. 3 C.s.p. zaviazal žalovaných 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne na zaplatenie dlžnej istiny 853,08 eura a žalobu vo zvyšnej časti istiny 51,89 eura zamietol ako nedôvodnú, nemajúcu oporu vo vykonanom dokazovaní. Žalobu zamietol aj v časti zaplatenia úrokov z omeškania z dôvodu, že žalobca v konaní nepreukázal, kedy došlo k ujme na jeho majetku, ktorá skutočnosť zakladala nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia právnym predchodcom žalovaných 1/ a 2/ a teda nebolo možné ustáliť, kedy sa mal právny predchodca žalovaných 1/ a 2/ dostať do omeškania s plnením peňažného dlhu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 257 C.s.p. a výnimočne nepriznal náhradu trov konania žiadnej zo strán sporu, nakoľko existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, spočívajúce v tom, že celý spor zaviniť žalobca nesprávnym služobným postupom svojich zamestnancov pri vybavovaní požiadavky právneho predchodcu žalovaných 1/ a 2/ o výplatu hotovosti z účtu vedeného žalobcom v prospech inej osoby.

6. Proti rozsudku vo výroku, ktorým súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne sumu 853,08 eura, podal žalovaný 2/ odvolanie z dôvodu, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, ako aj z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie; rozsudok súdu prvej inštancie žiadal zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť, resp. zrušiť v celom rozsahu a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov jeho odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) možno konštatovať, že v ňom namietal nezákonnosť napadnutého

rozsudku a jeho rozpor s hmotným právom. Súdu prvej inštancie vytýkal, že zaviazal k úhrade dlhu toho, kto nie je vecne legitimovaný, pretože nie je účastníkom posudzovaného hmotnoprávneho vzťahu, pričom o prechode dlhu (záväzku) z poručiteľa na dediča v rámci tohto konania súd nebol oprávnený rozhodnúť. Žalovaný 2/ bol názoru, že súd prvej inštancie zásadne pochybil, keď po strate procesnej spôsobilosti pôvodného žalovaného Š. V. (N.. XX.X.XXXX), v dôsledku jeho úmrtia, premietol procesné „nástupníctvo“ automaticky do hmotnoprávnej roviny a žalovaných 1/ a 2/ bez ďalšieho svojím rozhodnutím zaviazal k úhrade dlhu. Žalovaný 2/ bol názoru, že žalobný petit sa stal nesprávnym, hmotnoprávne nepodloženým a právne nezdôvodniteľným po tom, ako pôvodný žalovaný Š. V.D., N.. XX.X.XXXX, stratil procesnú spôsobilosť vystupovať v konaní ako strana sporu; na uvedenom základe namietal, že pokiaľ žalobca na znení žalobného petitu zotrval, súd prvej inštancie mal žalobu v celom rozsahu zamietnuť a konanie zastaviť. Argumentoval, že ani jeden zo žalovaných 1/ a 2/ nie je účastníkom posudzovaného hmotnoprávneho vzťahu a preto ich nemožno v tomto konaní zaviazat „bez ďalšieho“ k úhrade dlhu. Súhlasil síce s tvrdením súdu prvej inštancie, že práva a povinnosti prechádzajú ku dňu smrti poručiteľa na dedičov, avšak zdôraznil, že súd prvej inštancie pri svojom rozhodovaní opomenul, že pri nadobúdaní dedičstva sa zachováva princíp úradnej ingerencie; dedičstvo toho, kto ho nadobúda, musí byť kvalifikovaným spôsobom zistené a súdnym rozhodnutím potvrdené v rámci konania, obsahom ktorého je zisťovanie všetkých potrebných skutočností týkajúcich sa dedičského práva. V danej veci nebolo možné rozhodovať o dedičských otázkach, pretože to nebolo jeho predmetom a súd prvej inštancie rozhodol o prechode povinností z poručiteľa na dedičov nad rámec svojej kompetencie, pričom v rozpore s dedičským právom upravil aj ich solidárnu zaviazanosť.

7. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného 2/ žiadal rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť; bol názoru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil.

8. Žalovaná 1/ v priebehu odvolacieho konania zomrela, pričom Okresný súd Pezinok uznesením č.k. 4D/60/2018-141, zo dňa 4.3.2019, ktoré nadobudlo právoplatnosť 4.3.2019, potvrdil nadobudnutie dedičstva Slovenskej republiky v zmysle § 462 Občianskeho zákonníka, nakoľko do úvahy prichádzajúci dedičia v I. až IV. dedičskej skupine dedičstvo po poručiťke odmietli; na uvedenom základe odvolací súd uznesením č.k. 16Co/115/2018-135, zo dňa 3.12.2019, pokračoval v konaní s dedičom po žalovanej 1/S. V. a to so Slovenskou republikou, za ktorú koná Okresný úrad Bratislava, Tomášikova 46, Bratislava.

9. Odvolací súd bez viazanosti rozsahom odvolania (§ 379 písm. c/ C.s.p), viazaný dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 C.s.p.) a skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu, prejednal odvolanie žalovaného 2/ bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 a contrario C.s.p., keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem; rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (§ 388 C.s.p.). Rozsudok verejne vyhlásil 28.1.2020 (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 3 C.s.p.).

10. Na ozrejmienie právnej stránky posudzovanej veci a v súvislosti s odvolacou námietkou žalovaného 2/, že nie je v spore pasívne vecne legitimovaný, nakoľko nebol účastníkom hmotnoprávneho vzťahu zmluvy o sporiacom účte, odvolací súd uvádza, že k prechodu práv a povinností dochádza na základe právneho nástupníctva, ktorého následkom je buď to, že do všetkých práv a povinností pôvodného subjektu nastupuje iná osoba (univerzálna sukcesia - prichádza do úvahy, ak právny predchodca zaniká) alebo zmena subjektu nastáva len u niektorých práv a povinností (singulárna sukcesia). Dedičia zodpovedajú podľa § 470 Občianskeho zákonníka za všetky dlhy poručiteľa a to až do výšky ceny nadobudnutého dedičstva bez ohľadu na to, či takéto dlhy boli alebo neboli zaradené do pasív dedičstva; prechod dlhov poručiteľa na dedičov vyplýva aj z § 579 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého smrťou dlžníka povinnosť nezanikne, ibaže jej obsahom bolo plnenie, ktoré mal osobne vykonať dlžník.

11. Právna úprava dedičského práva síce neobsahuje žiadne ustanovenie, podľa ktorého by dlh poručiteľa zanikol, ak nebol veriteľom do dedičského konania prihlásený, avšak výkladom opaku možno dospieť k záveru, že aj neprihlásený, resp. neprejednaný dlh po poručiťovi prechádza priamo zo zákona na dedičov; okrem prípadu, keď sa vykonala likvidácia dedičstva, nebráni uznesenie súdu tomu, kto nebol účastníkom konania o dedičstve, z ktorého uznesenie vzišlo, aby sa domáhal svojho práva žalobou (§ 175y ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30.6.2016, resp. § 212 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku účinného od 1.7.2016).

12. K procesnoprávnej stránke posudzovanej veci ďalej odvolací súd dopĺňa, že ak v prebiehajúcom spore zomrie poručiteľ na strane žalovaného skôr ako sa konanie právoplatne skončí, súd podľa povahy sporu posúdi, či má konanie zastaviť alebo či v ňom môže pokračovať (§ 63 ods. 1 C.s.p.). V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne (uznesením), že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 C.s.p.). Toto uznesenie súd prijíma s výhradou zmeny pomerov (cum clausula rebus sic stantibus), čo znamená, že súd znova rozhodne o tom, s kým bude v konaní pokračovať vždy, akonáhle po vydaní tohto uznesenia dôjde k zmene okolností rozhodnej pre záver o dedičskom práve.

13. Pretože dlžník - pôvodný žalovaný Š. V. zomrel dňa 19.12.2011, t.j. po dourčení žaloby súdu prvej inštancie dňa 27.12.2007 a na základe Osvedčenia o dedičstve č.k. 12D/1/2012-265, Dnot. 53/2012, zo dňa 13.8.2015, bolo potvrdené, že žalovaný 2/ ako dedič nadobudol dedičstvo v čistej hodnote 125.095,59 eura (všeobecná hodnota majetku poručiteľa v sume 127.167,66 eura a výška dlhov poručiteľa v sume 2.072,07 eura) s povinnosťou výplaty spoludedičke - žalovanej 1/ S. V. v sume 10.000 eur a nakoľko súd prvej inštancie uznesením č.k. 4C/293/2013-48 rozhodol, že v konaní (začatom proti poručiteľovi) bude pokračovať so žalovanými 1/ a 2/ ako dedičmi po poručiteľovi, postupoval súd prvej inštancie nielen v súlade s vyššie citovanou právnou úpravou (Občianskeho zákonníka) o prechode dlhov poručiteľa na dedičov, ale aj správnym procesným postupom v začatom konaní [o zaplatenie 27.262,85 Sk (904,96 eura), úroku z omeškania vo výške 14,75 % ročne zo sumy 14.700 Sk (487,95 eura) od 16.11.2007 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 14,75 % ročne zo sumy 11.000 Sk (365,13 eura) od 4.9.2007 do zaplatenia] pokračoval podľa výsledkov dedičského konania s dedičmi poručiteľa (pôvodného žalovaného), keďže nadobudnuté dedičstvo každého z dedičov prevyšuje žalobou uplatnenú pohľadávku veriteľa.

14. Pokiaľ nedôjde k vyporiadaniu dlhu medzi dedičmi a veriteľom dohodou, spôsob, akým zodpovedajú za poručiteľove dlhy vyplýva priamo z ustanovenia § 470 ods. 2 Občianskeho zákonníka; ide o tzv. delenú zodpovednosť, podľa ktorej dedičia zodpovedajú za dlhy poručiteľa v pomere k hodnote, v akej nadobudli dedičstvo (zodpovednosť má iba ten dedič, ktorý skutočne dedičstvo nadobudol). Pre určenie pomeru, v akom dedič zodpovedá za každý dlh poručiteľa je preto postačujúce, ak rozhodnutie o dedičstve obsahuje rozdelenie majetkových práv poručiteľa medzi dedičmi a hodnotou týchto práv.

15. Uznesením Okresného súdu Pezinok č.k. 4D/60/2018-141, zo dňa 4.3.2019, bolo potvrdené, že Slovenská republika ako právny nástupca žalovanej 1/ S. V., ktorá bola spoludedičkou po pôvodnom žalovanom, nadobudla dedičstvo v čistej hodnote 813,81 eura (všeobecná hodnota majetku 3.050 eur, výška dlhov 2.236,19 eura).

16. Na uvedenom základe, keďže súd prvej inštancie zodpovednosť dedičov za žalobou uplatnený dlh poručiteľa nerozdelil v zmysle § 470 ods. 2 Občianskeho zákonníka podľa pomeru nadobudnutého dedičstva po poručiteľovi k celému dedičstvu, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti podľa § 388 C.s.p. zmenil tak, že žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 74,04 eura a žalovanému 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 779,04 eura; dlh poručiteľa Š.C. V. v sume 853,08 eura rozdelil medzi žalovaných 1/ a 2/ v pomere nadobudnutej čistej hodnoty dedičstva k hodnote celého dedičstva, predstavujúcim pre žalovaného 1/ podiel 8,68 % (10.000 eur k 125.095,59 eura) a žalovaného 2/ podiel 91,32 % (115.095,59 eura k 125.095,59 eura).

17. O nároku na náhradu trov konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1, ods. 2 C.s.p. v spojení s § 255 ods. 1, ods. 2 C.s.p., § 262 ods. 1 C.s.p., za použitia Čl. 16 ods. 3 Základných princípov C.s.p. (zákaz zmeny k horšiemu v neprospech odvolateľa) tak, že žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktorých existenciu skonštatoval súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).